

ÇENĞİ 1877

Ahmet Mithat Efendi (1844-1912)

KİŞİLER

Sünbül (Peri). Yaramaz ve aşüfte bir kadın olarak tasvir edilen Peri, deli gibi görülen saf bir adamın eşidir. Adeta bir rüya âleminde yaşayan eşi Daniş gibi alaycı ve kibirlidir. Zekâsını kötü yönde kullanarak ailesinin parçalanmasına neden olur. Daniş Çelebi ile yaşadığı maceranın ardından ismini Sünbül olarak değiştirerek yaşamına çengi olarak devam etmeyi tercih eder. Herkesi kendine çekebilecek kadar yetenekli olmasıyla söz geçirebileceği geniş bir çevre edinir. Oğlunu anne şefkati ile büyütmek yerine hayatını eğlenerek geçirmek ister. Çocuğa ders vermek amacıyla onu mutsuz edeceğini düşünmez, acımasız bir şekilde tüm servetini elinden alır. Hem doğru bir düşünce tarzı benimsemediği için oğlu ve gelini ile yaşayamayacağını düşündüğü için hem de eski güzelliği de kalmadığı için intihar ederek imandan yoksun bir şekilde hayatına son verir.

Daniş Çelebi. Don Kişot ile bağdaştırılan karakter, hayal âleminde yaşayan yirmi beş yaşlarında bir mecnundur. Kendince idealist bir insanı temsil eden Daniş, inandığı şeyler uğruna yaşar. Gerçek yaşamı algılamakta zorlanan Daniş, acınası bir kişilik sergiler. Her duyup gördüğüne inanan saf bir yanı vardır. Annesinin etkisinin dışında cinni âlem ile ilgili okuduğu şeylerin gerçek olduğuna inanır ve onların etkisinden çıkamaz. Ona göre her şeyin tılsımlı bir büyüü vardır. İnsanların kendisi ile alay ettiğini fark edemez. Annesi yüzünden normal bir insan olan Sünbül'ü Peri sanıp ondan çekinerek de olsa evlenir. Annesi vefat edince kalan mirası yiyen eşini dadısı şikâyet eder. Peri kızı öldürmek isterken yanlışlıkla dadısını öldürür. Bu olaylardan on beş yıl sonra kendisini asarak intihar eder.

Cemal Bey. Peri ve Daniş Çelebi'nin oğlu olan Cemal, 17 yaşlarında olgun ve terbiyeli bir gençtir. Melek'e âşık olduktan sonra onun için her şeyi yapar, tüm servetinden dahi vazgeçer. Kızı Osman Bey ile birlikte gibi gösterirler ve Cemal de kıskançlık krizlerine girer. Melek'i ve ondan olan çocuğuna aşırı düşkündür. Tüm servetini kaybetmesine rağmen hırsızlık yapmayı reddeden Cemal, annesinin de desteği ile huzurlu ve sakin bir yaşama kavuşur.

Melek. Canberd Bey'in kızı olan Melek, baskıcı bir şekilde büyütülmüş, saf bir kızdır. Babası onu adeta kapalı kutularda büyütmek kimse ile de evlenmesin diye gözünü, kulağını dış dünyaya kapatmak istemiştir. Peri'nin Melek'i kendi oğluna almak için kaçirtması üzerine Melek artık Sünbül ne derse onu yapan bir kız haline gelir. Zira hayatında ilk ve tek gördüğü erkek olan Cemal'e âşık olmuştur. Cemal'den bir çocuk doğuran Melek, ağız sıkı olması ve sevdiğine bağlı olması ile de hayli duygusal bir karakter olduğunu gösterir.

Saliha Molla. Daniş Çelebi'nin annesi olan Saliha Molla, kırklı yaşlarında bilgili ve olgun bir kadındır. Cincilik ve pericilik gibi tılsım gerektiren işlerle ilgilenen kadın yaptığı işin doğru olmadığını farkındadır. İnsanları kandırıp paralarını almaktan her ne kadar rahatsız olsa da işini yapmaktan da vazgeçemez. En büyük fenalığı oğluna yapan kadın, cin ve peri masalları ile büyüttüğü oğlunu deli gibi bir mecnun etmeyi başarır. Saliha Molla yüzünden oğlu çevresi tarafından alay edilen bir adam haline gelir.

Dilferah. Daniş'in dadısı olan Dilferah, onu kurtarmak için plan yapacak kadar zekidir. Lakin Peri'den daha zeki olmadığı için onu öldürme planlarında başarılı olamaz ve kendisi ölür.

Hesna. 45-50 yaşlarında Canberd Bey'in Arap cariyesidir. Adamı her ne kadar sevse de karşılık görmediği için daha anaç bir rol üstlenmek durumunda kalır. Hayatını eve zindan edip yaşamamasın diye eş olarak kendine yakıştırmayan Canbert'e yeni bir eş teklifi sunar. Hesna sayesinde Canbert Bey'in hayatı değişir.

Hüveyda Hanım. Canberd Bey'in karısı olan Hüveyda, 35 yaşında yumuşak huylu bir kişidir. Canbert ile evlendikten sonra ona bir kız çocuğu verir. Hüveyda doğumda öldüğü için çocuğunun adını Melek koyarlar.

Canberd Bey. Mısır kölelerinden olan Canberd Bey, İstanbul'a yerleştikten sonra hiç evlenmeme kararı alır. Evinde çirkin bir Arap cariyesi bulunur. Zamanla bu çirkin cariyesi sayesinde düşüncesi değişir ve kendisi gibi düşünen Hüveyda Hanım ile evlenir lakin karısı doğum yaparken ölür. Eşinden

emanet kalan kızının adını Melek adını vererek evden dışarı çıkarmadan büyütür. Lakin kızı Cemal ile evlenip evden kaçınca kafayı yer ve kendini öldürür.

ÖYKÜ

Birinci Kitap

İstanbul'da Don Kişot. İspanya'nın meşhur yazarlarından Cervantes'in "Don Kişot'u" ile benzerlik gösteren İstanbul'daki Daniş Çelebi hakkında kişilik özelliklerinin karşılaştırılması ile bölüme başlanır. Daniş'in annesi Saliha Molla'nın cin, peri ve tılsım konularında insanlara yardım etmesinin oğluna olan etkilerinin olumsuz yönde olduğu örneklerle dile getirilir. Öyle ki, annesinin yaptığı sihirlerden ve muskaldan etkilenen çocuk Daniş, sokak kapısı önünde dahi oynamaktan korkarak büyütülür. Hamza'nın ve Efü'l-Leyl ve Mulayyelatı Aziz Efendi ve Ebu Ali Sina gibi hep sihir kitapları okuyarak görünmeyenler âleminin sırrına eren Daniş, peri hayatları ile ilgili konularda iyice hassas bir hale gelir. Annesinin uğraştığı işlerden birinde bir gün, Cin padişahı Şemhail'in kızı ile ilgili bir konuda yardımcı olmak için üzerinde oğlunda mühür-i Süleyman efsunu olduğuna ikna ederek Abdülmecid Han'ın köşküne yollar lakin Daniş'in bekçi ile arasında tartışma çıkar. Padişahın bekçisinden dayak yemekten son anda kurtulur. Başka bir günde Engürüsizade Nafiz Efendinin konağına davet edilen Daniş, pek çok dalkavuğun daha evvelden namını da getirmesi üzerine kendisi ile alay edilmesine oyun kurulmasına müsaade verir. Eğlence ortamı kurulan ortamda kahveler içildikten sonra bir peri kızı davet edilir. Sadece Daniş'in görebildiği bu peri kızı, Daniş'in gözlerini kamaştırır. Herkes evvelden tembihli olduğu için gülmelerini kısık bir şekilde gerçekleştirirler. Kızın eğlence ortamı için izin alması ve akabinde diğer kızlarla yaptığı raks gösterisi işve ve cilvesinin Daniş'e verdiği haz, herkesi güldürür. Lakin gece bittiğinde Daniş kızı zorla evine götürür. Eğlencedekiler dahi olayı açıklasalar da ona engel olamazlar. Saliha ve Nafiz arasında tartışma çıksa da kız için talep edilen para ödenir ve kız Daniş'e verilir. Daniş ve kızın Cemal adında bir oğlu olur. Hep bir elden onu büyütürler. İki yıl sonra Saliha Molla vefat edince Daniş'i büyüten Dadı Kalfa söz sahibi olmaya ve ufaktan peri kız ile anlaşmamaya başlar. Eğlence düşkününü ve para harcama meraklısı olan bu kız, Daniş'e kalan tüm serveti kendi kendine harcar. Dadı Kalfa'nın Daniş'e annesinden kalan her şeyin yavaş yavaş saklanan yerden eşi Peri tarafından tüketildiğini ve hatta başka başka adamlarla paraları yediğini söylemesi üzerine Daniş deliye döner. Ama bilir ki Peri kızlarına bir şey yapılmaz. Fakat Dadı kalfa aklına girer özel bir kama ile onu öldürebileceğini söyler. Onları gizli gizli dinleyip duyan Peri, olayı tersine çevirecek planlar kurmaya başlar. Bir yemek organize eden Peri kız, Dadı kalfaya akşam yemeğinden sonra ilaçlı bir kahve ikram eder, kadını uyuttuktan sonra da kendi yatağına yatırır. Kendisi de evi terk eder. Gece yarısı elinde Şeyh Gergevani hazretleri tarafından okunmuş kama ile kadını göğsünden bıçaklar, bir süre sonra bıçakladığının Peri olmadığını anlayan Daniş, deliye döner ve hem eşini hem de dadısını kaybeder. Hayatının tek iyi yanı olan oğlu ile yaşamaya çalışır.

İkinci Kitap

Âşık Peder. Şehzadebaşı'nda Canbert Bey isminde bir zatın tanıtılması ile başlanan bölümde adamın özel hayatının çevresince bilinmediğine değinilir. Canbert'in hanesinde yaşayan Arap Hesna'nın çirkinliği ve pasifliği anlatılır. Hanesine kimseyi kabul etmeyen adamın aslında Mısırdaki katli hükümlenen ve dolayısıyla bulunmamak için İstanbul'a firar etme hikâyesi anlatılır. Cariyesini çirkin ve yaşlı bulduğu için yanaşmayan Canbert, kendini hayattan iyice soyutlar. Bunun üzerine cariyesi ona evlenmesi için birini bulur. Sıcakkanlı ve iyi huylu biri olan Hüveyda Hanım, Canbert'e bir evlat verir. Lakin evladını doğururken ölür. Üzerine titrenerek büyütülen kıza "Melek" adı konur. Melek adeta Canbert Beyin eli ayağı gibi olduğu için alsa yanından ayırmak istemez. İlmını dahi kendi öğretir, kitaplar dahi almaz, aşka sevmeye dair bir şey öğretmez ki kızı kocaya varmasın. Kızı büyüyüp on altı yaşlarına varınca komşuların kızlarının düşünleri hakkında yeni şeyler öğrenir ve kendisinin de büyüdüğünü bir eşi olabileceğini düşünür. Lakin babası ihtiyarlayıp kızından da ayrılmak istemediği için ona hep yanında kalması için sözler verir. Bir gün Melek'e bir genç mektup verir ve aslında annesinin ölmediğini söyler. Ne yapacağını şaşırarak tecrübesiz kızcağız çok üzülür ve babasına olan güvenini kaybederek evden kaçar. Ve bu kaçış Canbert Bey'in hazin sonunu hazırlayan hamle olur.

Üçüncü Kitap

Vur Patlasın, Çal Oynasın. Safa Efendinin Çamlıca' dan ötedeki köşkünün ve Bağlarbaşı'nın konu olarak anlatıldığı bölümde raks kültürü ve Sünbül Hanımın konağa doğru gelişi hakkında genel bilgilere yer verilir. Arife, Sünbül, Nazlı isimli çengeller ortada raks edilmesi üzere seyre alınır. Çengellerin şuhluğu ve sofraların iştah kabartıcı lezzetleri bütünleşince sarhoş gibi olan erkeklerin çevrelerinde dört dönmesi de beklenebilir bir son olarak verilir. Sünbül'ün dansından ve edasından etkilenen pek çok erkek olduğu gibi Uzunçarşılı namındaki Koç Ali de bunlardan biridir. İmamecilik ile para kazanan bu adamcağız Sünbül ile gönül ilişkisindedir. Vur patlasın çal oynasın âlemlerinin

isimlerinden olmakla beraber sevdiği kadını da kollayan biri olduğu açıktır. Cemal de Sünbül'e yanıkır lakin Sünbül, Cemal'i Melek ile tanıştırır ve onu iğfal edeceği nasıl kaçıracağı yöntemleri açıklar. Bu hususta da kendisinden bilezikler ve yakutlar ister. Cemal de Melek ile birlikte olabilmek için her denileni yapar. Hatta kadının bunca şey istemesi Koç Ali'yi bile serzenişe sürükler. Sünbül'ün bunca şey isteyip hala gözü doymamış olmasına kızar ve Sünbül'den gözü korkar.

Dördüncü Kitap

Vur Patlasın Çal Oynasın Âleminin Ferda-yı Nedameti. Çamlıca' da Safa Efendi bağında geçirilmiş olan vur patlasın çal oynaşından gecesinden sonra Cemal Bey paraların suyunu çektiğine şahit olmaya başlar. Tüm mücevheratı zevk âlemleri için giderken gayrimenkullerin kendisine yetebileceğini düşünürken onlardan da olur. Melek'in aşkından biçare olan Cemal'i delirtmek için Sünbül, kızı Osman Bey diye zengin bir beyle görüştürüyor gibi yapar. Aşkından çılgına dönen Cemal, varını yoğunu satar ve sonunda beş parasız kalır. Melek'le iletişime geçince bir çocuğu olduğunu öğrendiğinde ise beş parasız bakamayacağı düşünülen hayattaki kazanması istenir. Ona hırsızlık ve kahvehanede çalışmak gibi işler tavsiye edilir. Fakat anlının akı ile kötü işlere bulaşmadan yaşamak isteyen ve Melek ile sakin bir hayat arzu eder. Sandalcı kılığındaki bir adam ile çalışacağı eve gelir ve orada Sünbül'ün kendi annesi olduğunu öğrenir. Büyük bir şok yaşayan Cemal, annesinden aldığı ders ve öğütlerle daha temkinli bir hayat sürer. Annesi sayesinde babasından kalan serveti de kaybetmemiş olur.

TEMALAR

İdeal Toplum Yapısı Don Kişot'un yerli örneği olarak yazılan "Çengi" romanı parodi izleri içermesi bakımından özeldir. İdeal toplum yapısı izlerini taşımayan bireylerin teker teker intihar ederek kendi sonlarını hazırladığı romanda iyiliği ve saflığı tercih edenler mutlu sona layık olduğu görülür.

KARAKTER ANALİZİ

Peri (Sünbül) (Kapalı)

Karakter Yaramaz ve aşüfte bir kadın olarak tasvir edilen Peri, deli gibi görülen saf bir adamın eşidir. Adeta bir rüya âleminde yaşayan eşi Daniş gibi alaycı ve kibirlidir. Zekâsını kötü yönde kullanarak ailesinin parçalanmasına neden olur. Daniş Çelebi ile yaşadığı maceranın ardından ismini Sünbül olarak değiştirerek yaşamına çengi olarak devam etmeyi tercih eder. Herkesi kendine çekebilecek kadar yetenekli olmasıyla söz geçirebileceği geniş bir çevre edinir. Oğlunu anne şefkati ile büyütme yerine hayatını eğlenerek geçirmek ister. Çocuğa ders vermek amacıyla onu mutsuz edeceğini düşünmez, acımasız bir şekilde tüm servetini elinden alır. Hem doğru bir düşünce tarzı benimsemediği için oğlu ve gelini ile yaşayamayacağını düşündüğü için hem de eski güzelliği de kalmadığı için intihar ederek imandan yoksun bir şekilde hayatına son verir.

Aktiviteler Raks etme konusunda yetenekli olan Peri, eğlence ve sefa âlemlerinden geri kalmayan bir cariyedir. Sigara, alkol veya köçeklik etmek gibi aktiviteleri vardır. Vur patlasın çal oynasın gecelerine katılarak beğendiği erkeklerle birlikte olur. Hayatını aşüftelik yaparak kazanır. Oğlunu da kendi gittiği yolda eşittikten sonra intihar eder.

ÖRNEK ANILAR

İşvebaz. Cilveli görüntüsü ile her görene iç çektiren Sünbül, Daniş'i de etkisi altına alır: "Ya peri kızının işvebazlığı? Raks arasında süzdüğü gözleri, hep Daniş Çelebi'ye müteveccihen süzer ve dudağı üzerinde konduduğu bir tebessüm-i latif ukdesini yalnız Daniş Çelebi'ye gösterir. Binaenaleyh gamzelerin delalet ettiği bin mana ve müeddayı dahi yalnız Çelebi hazretleri anlar. Çünkü perice olan bu muamelede ondan başka kimsenin ihtisası yoktur."

Fettan/Kurnaz. Saliha Molla tarafından gelin olarak alınan Sünbül, peri namıyla eşine her şeyi yaptırabileceğinin farkına varır. Kocasını evde uyutup onun babadan kalan paralarını zevk ve sefa âlemlerinde harcayan Sünbül kurnaz, fettan bir kadındır: "Mayesi afacanlık ve aşüftelikle yoğrulmuş olan bu afet-i cihan böyle başlı başına bir hanede ve Daniş Çelebi gibi bir mecnunun refakatinde bulunmak değil a, pek büyük bir baskı altında bulunsa bile yine bildiğini icradan geri kalmayacağı derkardır. Bilakis meydan-ı füşatı kendi afacanlığı için açık görünce ve âlemde lezzet-i safa ile bir türlü dil-sir olmayan ol aşüfte-i bibedel delinin musahabet-i mecnunanesiyle artık eğlenememeye başlayınca biçare divaneyi âlem-i ulvi seyahatine sıkça ve hatta her gece göndermeye başlayıp kendisi ise her bir emeli için hali kalan atem-i süfüde bildiği gibi at oynatmaya koyulmuştu."

Gözüpek. Ne kocasını aldatmaktan ne de aklını eseni yapmaktan geri kalmayacak kadar gözüpek bir kadındır. Evin dadısı Dilferah'ın kendisini kocasına gammazladığını öğrenince kendisi yerine Cemal'e dadısını öldürtür. Onları öylece evde bırakıp arkasına bile bakmadan gider: "İlacın tesiriyle Dadı Kalfa, ber-vech-i matlub kendisinden geçtikten sonra, Peri Hanım, biçare kadıncağızı yüklenerek getirir kendi yatağına yatırır. Oğlu Cemal Beyi dahi yatak yanındaki döşeğindedir. Ve bunları şu halde bıraktıktan sonra kalkar çekmece içindeki bakiye-i mücevheratı alarak sokak kapısından çıkar, gider."

Aşüfte. Evli olduğu halde pek çok adamla eğlence düşünen, eşinin paralarını harcayan Sünbül, aşüfte bir kadındır. Çengi olduktan sonra da güzelliğine güvenerek beğendiği her adamla görüşüp onları çevresinde işlerini yaptırmak üzere bulundurmaya tercih eder: "- Siz Sünbül'ün halini bilmez misiniz? İşte o Cemal Bey gibi genç, güzel, zengin, terbiyeli bir beyi sevmez de öte tarafta bir imameciye ömrünü, gününü vakfeder. Zavallı Cemal Beyin vaktiyle bu karıya nasıl yalvardığını ve ayakları üzerine ne kadar gözyaşları döktüğünü görmüş olsaydınız merhametinizden yüreğiniz paralanırdı."

Bencil. Oğlunu annesiz büyütmenin onda oluşturacağı duyguları düşünmeyen Sünbül, yaşadığı zevk ve sefa âleminden pişman olmuş ve oğlunu terbiye etmek uğruna bir yola girmiş gibi görünür. Bu uğurda oğlunu pek çok defa üzer onun canını yakmaktan çekinmez. Sonunda oğlunun yanında olup destek olmak varken de intiharı tercih eder: "Sünbül - Oğlum, evladım, çocuğuna külliyetli mal bırakan babalar, ekseriya çocuğuna insaniyet âleminde ömrünü şan ile geçirebilmesine medar olacak terbiyeyi vermeyenlerdir. Ben vakıa, pederinin mecnunluğu üzerine hanemi kendi elimle yıkarak başımı alıp çıktıktan sonra senin ahvalini daima tahkik eylerdim. Fakat terbiyesiz büyüdüğünden dolayı teessüften başka elimden hiçbir şey gelmezdi."

Kibirli. Yaşı kırkı geçip güzelliği geçtikten sonra kimsenin kendisini beğenmeyeceğini düşünen Sünbül, kimseye yük olmak istemez. Kendisini oğlunun mutlu hanesinde yaşamaya elverişli görmez ve dolayısıyla intihar eder: "Şu kadar var ki Sünbül, efkâr-ı mahduda erbabından olup da ömrün zilletlerine dünyada yalnız bir nefes almak tama'ıyla katlanabilecek makuleden değildi. Hüsnü elden çıktığı gibi serveti dahi sonlarına varınca "Dünyada ağız tadıyla geçirdiğim ömür bana kâfidir. Bundan sonra sürünmekten ise temizlenmek evladır" dedi. Ve mucibince hareketten dahi geri kalmadı."

Daniş Çelebi (Kapalı)

Karakter Don Kışot ile bağdaştırılan karakter, hayal âleminde yaşayan yirmi beş yaşlarında bir mecnundur. Kendince idealist bir insanı temsil eden Daniş, inandığı şeyler uğruna yaşar. Gerçek yaşamı algılamakta zorlanan Daniş, acınası bir kişilik sergiler. Her duyup gördüğüne inanan saf bir yanı vardır. Annesinin etkisinin dışında cinni âlem ile ilgili okuduğu şeylerin gerçek olduğuna inanır ve onların etkisinden çıkamaz. Ona göre her şeyin tılsımlı bir büyüü vardır. İnsanların kendisi ile alay ettiğini fark edemez. Annesi yüzünden normal bir insan olan Sünbül'ü Peri sanıp ondan çekinerek de olsa evlenir. Annesi vefat edince kalan mirası yiyen eşini dadısı şikâyet eder. Peri kızı öldürmek isterken yanlışlıkla dadısını öldürür. Bu olaylardan on beş yıl sonra kendisini asarak intihar eder.

Aktiviter Hamzanâme, Binbir Gece, Aziz Efendi'nin Muhayyelâtı, simya bilimi, cin ve peri hikâyeleri anlatan kitaplar okuyarak aklını sadece bu tarz bilgilerle doldurur. Babadan kalma servetini okuduğu masallardan etkilerle bir sandıkta konağın bir odasında değişik bir şekilde saklar.

ÖRNEK ANILAR

Deli/Mecnun. Cinlerin perilerin etrafta dolandığına inanan Daniş, kararlarında hayal âleminde yaşayan gerçeklerle ilişkiyi mantıklı kuramayan bir karakterdir: "Kim bilir cinlerden hangi cindir? Veyahut perilerden hangi peridir? Hasılı, mutlaka beni beşer olmayan birisi beni ata bindirmek istedi. O saatte anladım ki ben, o ata bindiğim gibi at havalanacak ve beni Kaf dağının arkasına atacaktır. Hani ya sen hikâyede böyle söylemedin mi idi?"

Saf. İnsanların kendisi ile alay ettiğini fark edemez ve girdiği her yerde arkasından gülünmesine neden olur. Yaptıkları şakayı açıklasalar dahi Daniş'i Peri kız diye adlandırdıkları köçek Sünbül'den ayıramazlar: "Gerek Engürusizade ve gerek dalkavuklar ve hatta uşaklar mümanaata kalkıştılar ise de fayda vermedi. "Canım Daniş Çelebi! Sen çocuk musun? Yoksa çıldırdın mı? Muradımız seninle bir latife idi" diye dursunlar, fakat Daniş Çelebi'yi itikadından çevirmek mümkün mü?"

İnatçı. Çevresine karşı duyarlı bir yapısı olan Daniş Çelebi inançla tutunduğu kişilere veya olaylara yürekten sadık kalır. Doğrusunu söyleseler de o bildiğini okur: "Zannederiz ki bu vak'a dahi Daniş Çelebi'yi butlani-i efkârından haberdar eylemiş olduğuna inanmazsınız. Hiç nasıl inanılabilir ki Daniş Çelebi'nin bir kere inanmış olduğu şeyden vaz geçmesi mümkün olmadığını artık anlamamış kimse kalmamıştır. Koca mecnun!"

Hayalperest. Etkisinde kaldığı hayal âleminden bir türlü ayılamayan Daniş Çelebi, dadısının Peri hakkında söylediklerine dahi inanmaz. Onun nazarında karısı olan kız gerçekten Kaf dağından gelen bir peridir: “Daniş Çelebi zaten tanımadığı bir adam olmadığı gibi beş on gün zarfında ahval-i husfsiyye ve. husfsiyyet-i ahvalini kemaliyle tetkik eylemiş olduğundan, her hal ü karda herifi aldatmak ve kendisinin peri kızı olduğuna inandırmak için bir hile bulur. Ve her hilesinin sftret-i icrasında muvaffak dahi olurdu.”

Pişman. Dadısını dinlemediği için pişman olan Daniş, hazinesinin karısı tarafından açıldığını öğrendikten sonra bakış açısı değişir: “Daniş - İnandım Dadıcığım sana inandım. Ben bu aşüfte kızı artık hiç sevmiyorum. İstikrah ediyorum. Bu akşam, yüzüne baktıkça hep içimden kanlar gitti. Lakin ne yapalım Dadıcığım? Peridir. Boşayamam. Sonra bizi perişan eder. Başka türlü bir tedbir de elimden gelmiyor. Sen çaresini bul. Ben icra edeyim.”

Cemal (Uyumlu)

Karakter Peri ve Daniş Çelebi'nin oğlu olan Cemal, 17 yaşlarında olgun ve terbiyeli bir gençtir. Melek'e âşık olduktan sonra onun için her şeyi yapar, tüm servetinden dahi vazgeçer. Kızı Osman Bey ile birlikte gibi gösterirler ve Cemal de kıskançlık krizlerine girer. Melek'i ve ondan olan çocuğuna aşırı düşkündür. Tüm servetini kaybetmesine rağmen hırsızlık yapmayı reddeden Cemal, annesinin de desteği ile huzurlu ve sakin bir yaşama kavuşur.

Aktiviteler Başlarda eğlence alemlerine merak salan Cemal, tüm servetini vur patlasın çal oynasın eğlencelerinde harcar. Melek'i mektuplar yazarak tavlar. Annesi nedeniyle karakollara düşer, insanlarla dalaşır, iş aramaya başlar. Altı ay kadar kahvehanede çalışarak para biriktirir.

ÖRNEK ANILAR

Duygusal. Cemal kendini sevmeye ve bir kadına adamaya meyilli, duygusal bir gençtir: “- Siz Sünbül'ün halini bilmez misiniz? İşte o Cemal Bey gibi genç, güzel, zengin, terbiyeli bir beyi sevmez de öte tarafta bir imameciye ömrünü, gününü vakfeder. Zavallı Cemal Beyin vaktiyle bu kariya nasıl yalvardığını ve ayakları üzerine ne kadar gözyaşları döktüğünü görmüş olsaydınız merhametinizden yüreğiniz paralanırdı. Mümkün olmadı. Sünbül o nev-civana merhamet edemedi.”

Uyumlu. Sünbül kendisini reddedince ve ona babasından kalan paraları yememesi için münasip bir kızla birlikte olmasını önerir. Cemal de hemen Sünbül'e uyararak kendisine tarif edilen kıza yanaşır ve âşık olur: “- Sünbül'ün sevk ve tarifi ile Cemal, bir hayli zaman Melek Hanımın sokağından gelip geçmeye devam eder. Akıbet kızı pencerede görür. Bittabi beğenir.”

Cömert. Sevdiği kıza ulaşmak için tüm servetini harcamaktan çekinmez: “Cemal - Vay! Gerdanlık dediniz, yaptırdım. Alınlık dediniz yaptırdım. Bilezik, küpe, yüzük, iğne dediniz yaptırdım. Bir çamaşır sepeti dolusu elmas eder. Bunlar senin elinde değil midir?”

Olgun. Paraları suyunu çekerken aslında gayrimenkullerine dokunmak istemeyen delikanlının kanına Sünbül girer, zira Cemal de ne kadar çok savurduğunun farkındadır: “Paralar, su gibi akıp gidiyor. Hazıra dağlar dayanmaz derler. Aklımızı başımıza almalyız. Zaten nukud ile mücevheratın kısm-ı a'zamı gitti. Ancak elde han, hamam, haneler, bostanlar gibi bu kadar da emlak var. Onlardan gerdanlık, bilezik imal olunmaz ya? Hiçbirisini satmam. Nakit gibi mücevher gibi şeyler tükeninceye kadar zevk ederim. Gençlik hakkını icra ederim. Ondan sonra da yan gelip, emlak ve akarının iradiyla yaşar bir adam olurum” demişti.”

Kıskanç. Sünbül tarafından çılgına çevrilmek istenen delikanlıya kıskanması için bir oyun daha oynanır ve plan işe yarar. Melek'i Osman'dan kurtarmak isteyen Cemal, bu uğurda her şeyi yapacak kadar gözü döner: “Lakin emlaki satmamaya karar verdiği halde gerdanlığı yaptırarak Osman Bey gibi bir rakipten Melek'i kurtarmak için mutlaka emlakten bir parça şey satmak mecburiyeti kendisini mustarip etmiştir diye hesap eyler misiniz? Heyhat!”

Terbiyeli. Hayatında hiçbir şeyi kalmadığında kendisine kısa yolda hırsızlık ve düzgün bir iş teklifinde bulunur. Cemal de alınının akı ile kazanmak istediği için çalışmayı tercih eder ve Sünbül'un kurduğu plan başarılı olur: “Şimdiki halde boğazı tokluğuna gibi bir suretle şunun şurasında hizmet ediyorum. Elden çıkardığım servete acımamak elde değildir. Bugün, eski servetimin zekâtı nispetinde bir servete nail olsam, ne yapacağımı ben bilirim. Lakin buna hırsızlık yoluyla nail olmayı aklımdan bile geçirmek istemem. Malım, mülküm elden gitti ise ırzım, namusum baki kaldığını görerek müteselli oluyorum.”